

Vandveje i det ægyptiske Sudan. Sudan lider i al Almindelighed af Mangel paa naturlige navigable Vandveje og har næsten ingen i de Egne, der producerer noget For Tiden gaar der Dampere i en Tid af Aaret paa omtrent 5000 km.

Deraf 1800 paa Hovedfloden fra Khartum til Redjaf. Af de 5000 km kan kun ca. 2800 km betragtes som stadig farbare. Billig Transport hindres i Sudan af de lave Vandstande og Flodperiodernes Korthed, af Mangel paa billigt Brændsel, den Omstændighed at det er vanskeligt at faa fuld Ladning i begge Retninger for hele Distancen og ugunstige Betingelser for at erhverve Fagfolk. Kun nær ved Redjaf er der ingen Vanskeligheder paa den øvre Nil selv; men Syd for Kenisa gør Kanalsens Snæverhed, dens slyngede Løb og den hurtige Strøm, Sejladsen vovelig.

Den regelmæssige Sejlads paa Bahr-el-Ghasal for Dampere er blevet betydelig større, idet man ved at afskære Hjørner har gjort Løbet bredere. En billig Transportrute kunde muligvis faas ved at kanalisere Djur, det menes ikke at blive

vanskeligt. Sobat og Baro er navigable til Gambela (560 km) indenfor den abyssiniske Grænse fra Juni — November; men saa snart Regnen hører op, falder Baro og er da ikke sejlbar, hvilket er meget uheldigt, da Handelen med Gambela er den største i Egnene Syd for Khartum.

Den blaa Nil er fra Khartum til Roseires (650 km) ligeledes navigabel fra Juni — November, og der bringes meget Korn ned ad den; men Jærnbanen rivaliserer her, idetmindste Nord for Sennar. Den foreslaaede Dæmning ved Sennar vilde forbedre Sejladsen op ad Strømmen.

Paa Nilen fra Khartum til Berber (360 km) er Farøen kun aaben i Flodtiden, og den bruges kun lidt af Handelen, siden Jærnbanen er kommet til.

Strækningen Halfa—Shellal (360 km) er lavvandet, og med Undtagelse af en kort Periode i Flodtiden kan den kun passeres af Skibe med 3 Fods Dybtgaaende. De Indfødte har en Del Skibe i alle Størrelser op til 50 Tons, og de er særdeles gode Sejlere.

Literaturanmeldelser.

Koppels Atlas. Dansk Fredsudgave af »Andrees Handatlas« udgivet af Olaf Kayser. Henrik Koppels Forlag. København 1920.

Et godt Atlas er et uundværligt Hjælpemiddel ikke alene for Geografer af Fag og de særlig geografisk interesserede, men egentlig for enhver, der blot nogenlunde vil følge med Begivenheder og Forhold Verden over. Imidlertid vil et Atlas jo efter nogen Tids Forløb være mere eller mindre forældet og særlig nu efter den Omvæltning, som Verdenskrigen har fremkaldt. Nye Stater er opstaaet, og mange Steder er Grænserne mellem de ældre flyttet. Trangen til et nyt Atlas er derfor i Øjeblikket særlig stor, og det kan kun paaskønnes, at denne Trang nu paa en saa tiltalende Maade bliver afhjulpet.

En Udarbejdelse og Fremstilling fra Grunden af et Atlas som de store udenlandske vilde være et Millionforetagende, som absolut ikke kunde svare Regning med det danske Marked for Øje. Tanken har været fremme, men er opgivet, og det maa betragtes som et særlig heldigt Greb, at det er lykkedes Forlæggeren at kunne benytte det noksom bekendte og fortrinlige Andrees Atlas til en Omplantning paa dansk Grund. Fordanskningen bestaar ikke alene i, at Tekst, Forklaring o. s. v. fremtræder paa Dansk; men den Tilbøjelighed, som Tyskerne i Reglen har haft — i Andrees Atlas dog mindre

end de fleste Steder — til at germanisere Stednavne i andre Lande, vil ogsaa her blive neutraliseret, idet der saa vidt muligt for Navnene vil blive benyttet det vedkommende Lands egen Skrivemaade. Denne Redaktion besørges af cand. mag. Olaf Kayser.

Atlasen vil ogsaa omfatte alle de nydannede Stater og selvfølgelig overalt indeholde de nye Landegrænser. Det udkommer i 25 maanedlige Leveringer à 3 Kroner, og den samlede Pris maa under de nuværende Forhold anses for rimelig. Værket vil nemlig indeholde 200 Sider i stort Folioformat med 104 Hovedkort, over 100 Bikort foruden 15 Byplaner o. l. paa Kortenes Bagsider.

Da Landegrænserne mange Steder endnu ikke er endelig fastslaaede, har man i de allerede udkomne Hefter kun behandlet Lande, hvor ingen Forandringer paa dette Omraade er sket, og inden Afslutningen (Maj 1922) maa vel ogsaa Grænsespørgsmaalene være helt ordnede.

Værket vil derfor fremtræde som fuldt moderne. Nogen endelig Dom kan først udtales efter dets Afslutning, men hvad det geografiske og kartografiske angaar, turde det egentlig være nok at vide, at det er Andrees Atlas. I ren teknisk Henseende giver de udkomne Hefter Anledning til enkelte Bemærkninger. Det anvendte Papir er tarveligere end et saadant Værk egentlig kræver og staar langt under det, der er benyttet i tidligere Udgaver, men det skal jo ind-

rømmes, at Papirspørgsmaalet er vanskeligt for Tiden. Gennemgaaende synes der at være brugt alt for stærke Farver, hvorved Kortenes Skønhed forringes, og paa enkelte Blade som f. Eks. 107—108, Pyrenæerhalvøen, lider endog Tydeligheden derved. Pasningen af Farverne er heller ikke helt god, paa enkelte Eksemplarer af et Blad kan en Farve være utilladelig stærkt forskudt, og en strengere Sortering af Oplaget vilde her have været paa sin Plads.

M. J. Sand.

Hans Olrik: Tisvilde og Omegn. H. Hagerups Forl. København 1920. 64 Sider med Illustrationer og Kort.

En historisk Oversigt og en praktisk Vejledning kalder Professor Hans Olrik sin lille Bog, som han har udarbejdet efter Opfordring fra Grundejer- og Turistforeningen for Tisvilde og Omegn. Man mærker, at det er en Egn, som Professor Olrik taler af, og som han kender ud og ind gennem tidligere Sommerophold. Landligere og Turister, der færdes i det nordlige Nordsjælland, vil i høj Grad kunne

nyde godt af hans Førerskab; navnlig er Egnens historiske Perspektiv uddybet paa en overmaade tillalende Maade. Et eget Afsnit behandler Sagnet om Helle Lene, der paavises at stamme fra Sverige — nærmere fra Skövde mellem Venern og Vettern — og at være overført til Sjælland i de Tider, da der var stærk Konfluks over Vandet mellem Skaane og Sjælland. Andre Afsnit giver Flyvesandets Saga og Tisvilde Hegns Historie og Naturhistorie. Det er saaledes et mangesidigt Indhold, der findes i denne anbefalelsesværdige lille Bog. Man maatte blot ønske, at man havde mange af samme Slags fra de forskellige Egne af Danmark; uden den Slags Førstehaands Lokalbeskrivelse faar vi næppe nogensinde en almindelig Rejsebog af den særlige Art, der passer for et Land som Danmark, der har talrige Nuancer i geografisk og historisk Henseende, men mangler de fleste store, opragende Træk. En saadan Rejsebog maatte i første Linie bygge paa de grundlæggende geografiske Forhold — navnlig paa Terræn- og Kystforhold —, og den maatte være rigt udstyret med gode Kort. I sidstnævnte Henseende savner man i Olrik's Bog et Oversigtskort over hele den omhandlede Egn.

H. P. Steensby.

Ny Literatur.

(Indkommet til Det kongelige danske geografiske Selskab).

Asien.

A Geography of Asia, by Joseph Martin, 1919, 8°, 298 S. med talr. Illustr. og flere Kort.

Altain Telengiitit Matkahvaintoja, Kaarlo Hildén, 1915, 8°, 22 S. med Illustr.

Om Shamanismen i Altai, af Kaarlo Hildén, 1916, 8°, 28 S. med Illustr.

Anthropologische Untersuchungen über die Eingeborenen des Russischen Altai. von Kaarlo Hildén, 1920, 8°, 137 S. med Illustr. og 1 Kort.

Australien.

Notes on the Phytogeography and Flora of the

Mountain Summit Plateaux of Tasmania, by L. S. Gibbs, 1920, 8°, 117 S.

Forskelligt.

Kommiss. f. Havundersøgelser: Fiskeri, Bd. 5 og 6

Memorial Meeting at the Explorers Club, om Robert Edvin Peary, 1920, 8°, 22 S.

Dansk Tidsskrift-Index 1918, Kjøbenhavn.

»The College and International Relations«, Frits Holm, 1920, 8°, 7 S.

Atti Del X Congresso Internazionale Di Geografia, Roma 1913.